

zanikerno razumništvo, ki okužuje narod s tujimi navadami in s spačenim jezikom, je po svoji duši sorodno onim našim renegatom in lizunskim klečeplazcem, ki jim njihov materinski jezik ni bil svet toliko, da ga ne bi bili pačili in oskrunili, ampak ki so ga v svojem prirojenem hlapčevstvu morali naravnost izdajati!

Ivan Zorec.

Šević Milan: Obrazovanje učitelja i dečja knjiga. Beograd, S. B. Cvijanović. 1920.

Ko je jeseni 1.1903. lahko rečem da cvet nemških pedagogov zboroval v Weimaru ter cele tri dni pretresal prašanja estetike vzgoje, je poročevavec o predmetu „Mladinski časopis, šolarska knjižnica, po ceni knjiga“ dne 10. oktobra dejal to-le: „Knjiga za otroke ne sme več biti samo skrb pedagoga; postati mora marveč taka, da jo bo kritika vzela za res, da jo bodo starši vzeli za res in da bo dobra novost na tem področju veljala za literarni dogodek, kakor recimo dober roman ali pa dobra drama“.

Tako je dejal Nemcem hamburški učitelj 1.1903. — v tistih časih... A danes, ko je knjiga „najdražja stvar v deželi“, to se pravi 1.1920., je jugoslovanskemu narodu lepo študijo o tem napisal beograjski pedagog — pod naslovom „Izobraževanje učiteljev in pa knjiga za otroke“.

Šević ni kak novinec v pedagogiki. Njegovo ime je menda tudi med Slovenci znano. (Pred leti je „Veda“ opozorila na cel niz Ševićevih vzgojeslovnih spisov — vzgojeslovnih ne samo v šolskem, ampak v najširjem pomenu besede.)

Najplemenitejša, če že ne sveta jeza je tokrat Ševiću potisnila pisalo v roko, pravično ogorčenje nad tem, da zdaj „že bukve vsak šušmar daje med“ — deco, mladino!

Morda poreče kdo, da je to, kar poudarja Šević v svoji knjižici, nekaj, kar se, dejali bi, razume samo po sebi in da pisatelj torej ni povedal nič novega. Da, prijatelj ugovarjavec, pritrjujem! Saj velja ravno o najglobljih resnicah in na vse zadnje o resnici sploh, da je po svojem jedru nekaj, kar se pravzaprav razume samo ob sebi, kajpada ne — za vsakega. In prav takim je namenjen Ševićev spis. Ko bi namreč vsakdo, ki se je lotil bodisi spisovanja ali pa le „prirejanja“ šolskih, oziroma zabavnih knjig „za mladino“, vedel, da moraš, če bi hotel uspeha in ne „uspeha“, i za takšen učbenik biti sam znanstvenik in tudi za to vrsto leposlovja sam umetnik, tedaj bi naša čitanka in pa mladinska knjiga pač imeli drugačen obraz, nego ga imata danes.

Znanstvenika bi moralo biti za ta posel vsaj toliko v tebi, da lahko, koprnečim dušam v napoj, zajemaš sveže studenčnice iz pristnega, živega vrelca znanstvenih virov, ne pa kake prestane in kdo ve kolikokrat že iz posode v posodo prelite mlačnice. In pa da poznaš miselno pot, ki jo je za resnico težeči znanstvenik-izsledovavec moral iz metodologičnih razlogov prehoditi, vse kakor je nujno zahtevala bistvenost spoznavnega predmeta. In podobno moraš, bodisi da hočeš pisati zabavno knjigo „za deco“ ali pa le sestavljati pesniški del čitanke, ali sam biti pesnik ali pa vsaj imeti toliko umetniškega daru, da veš, kaj je v svojem jedru umetniško stvarjanje, „to najizvirnejše dejstvovanje človeka“. Sicer se ti lahko pripeti, da se hudo pregrešiš nad umetnostjo in njenim poslanstvom.

Zato pa znanstveno knjigo, tudi „za deco“, piši znanstvenik in zabavno knjigo, ki je namenjena mladini, umetnik. V tej neizprosni obliki ima tukaj nastopati načelo. Zakaj, kar je v znanstvu znanstvenega in vsled tega kulturno

tvornega, je isto za odrasle in za otroke; in ako bi tvoji „umetnini“, bodisi ker poješ po sili ali pa nemara iz „vzgojnih“ razlogov, primanjkovalo čara umetnosti, tedaj bi taka hrana „za deco“ bila — jed brez soli. Ako pa si le sestavljačec, tedaj se moraš izkazati vsaj s sposobnostjo, da iz znanstvenih ali umetniških proizvodov tujega duha izbereš to, kar najbolj odgovarja otroškemu pojmovanju in doživljanju, ter da stvar tudi temu primerno prikažeš, oziroma vmestiš.

A ker je avtor knjige, ki je namenjena „mladim srcem“, pri nas večinoma učitelj, zato bi mu naj za časa študij bila dana priložnost, da se vsaj ob enem učnem predmetu seznani z bistvom znanstva ter vsaj ob eni panogi z votkom umetnosti. Tudi ta zahtevek Ševićev podpisujem, saj tako veleva najvišji ukaz — interes mladine.

- Kako praznično, to je edino pravo pojmovanje znanstva in umetnosti v službi mlade, razvijajoče se duše! Naj bi sejavčevo zrno ne padlo na peščena tla!

Samo nekaj bi pripomnil! Znanstvo in umetnost je brez dvoma nujen, toda ne zadosten pogoj, da mlado bitje dovedeš tjekaj, kamor stremi vsa prava vzgoja — k etični svobodi. To se nikar ne sme prezirati, zlasti v današnjih razmerah ne.

K. Ozvald.

Ságadin Štefan: Naš sadašnji ustavni položaj. Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani, 1920. 77 strani.

V sedanji dobi, ko stojimo pred važnimi in za nas življenjskimi prašanji, kako se bo naša nova država definitivno uredila, je nujno potrebna točna informacija o tem, kako se je jugoslovanska država v svojih začetkih osnovala ter na kakih temeljih sloni naš sedanji provizorični pravni red. Treba pa je tudi veččega peresa, ki zamore z juridičnim čutom analizirati te pravne pojave in nam pokazati obseg in značaj nalog, ki nas čakajo. Tem zahtevam je srečno zadostil naš rojak dr. Štefan Ságadin, načelnik v ministrstvu za pripravo konstituante. Natančnejšo oceno njegove knjige sem skušal podati v „Slovenskem Pravniku“. Tu hočem le opozoriti na bogato vsebino knjige in na probleme, s katerimi se bavi.

V I. poglavju najdemo obrazloženo zgodovino in pravni značaj našega ujedinenja; poglavitni čini so: sklep črnogorske Velike Narodne Skupštine 13. (26.) novembra 1918.; proklamacija neodvisnosti jugoslovanskih dežel bivše Avstrije; adresa Narodnega Veča v Zagrebu srbskemu prestolonasledniku Aleksandru 1. decembra 1918. in prestolonaslednikov odgovor istega dne. II. poglavje obravnava sedanji pravni značaj naše države in njen ustavni položaj. V III. poglavju govori avtor o pravni veljavnosti dosedanjega pravnega reda v ujedinenih deželah. IV. poglavje nam poda dobro sliko in ostro kritiko sedanje naše uprave. V V. poglavju razvija avtor svoje obzore o tem, kako bi se dala naša uprava že sedaj provizorično organizirati. VI. poglavje se bavi z glavnimi problemi konstituante. V dodatku je priloženo brošuri besedilo krfske deklaracije, ženevskega dogovora in pariške resolucije.

Knjiga naj bo vsem, ki se zanimajo za naša ustavna prašanja in za našo državo sploh, prav toplo priporočena.

Leonid Pitamic.

